

Data vleesconsumptie en religie

Onderzoek Willem Boterman. Associate Professor Urban Geography, UvA
Voor Podcast Studio Plantaardig: Geloof, Dier en Diner.
April 2024

Data Vleesconsumptie per geloof

Vraag: 'Bent u vlees-eter/ flexitarier/vegetarier/veganist'

Vraag: 'tot welke geloofsovertuiging rekent u zichzelf'

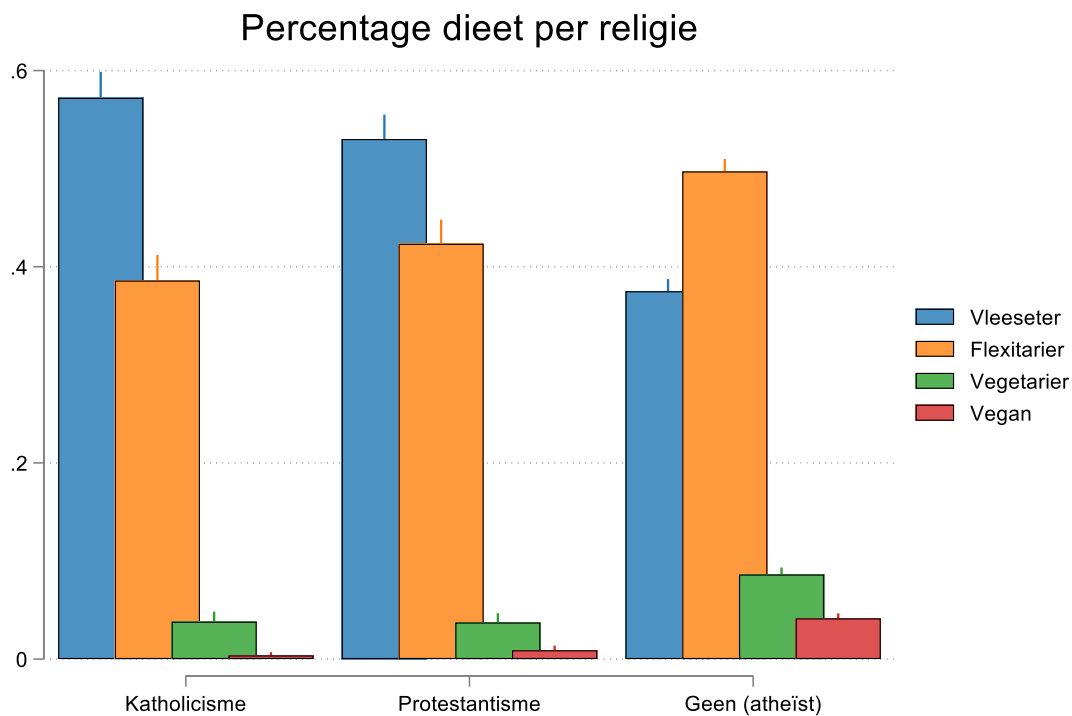

Figure 1: percentage dieet per religie 2023 (bron: Proveg/Kieskompas)

Samenvatting conclusies:

- Gemiddeld katholiek/protestants: 55% vlees-eter (katholie: 56%, protestants: 54%)
- Niet-gelovigen: 37% vlees-eter
- Vegans en vegetariërs komen 2 x zo vaak voor onder niet christelijke groepen.

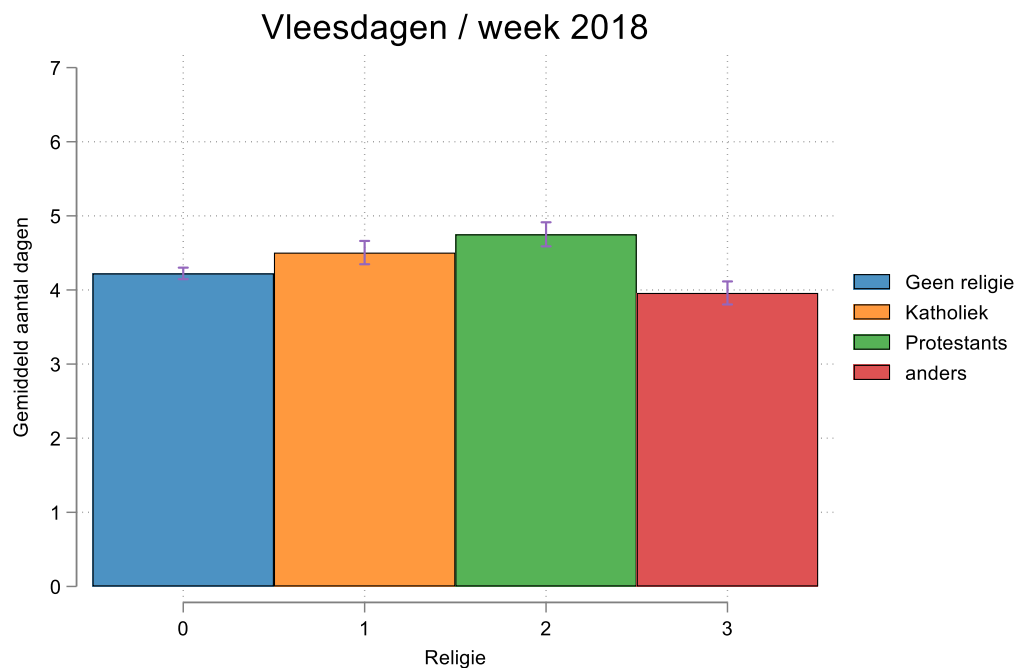

Figure 2: Vleesconsumptiedagen/week 2018 per religie. Bron (LISS panel 2018)

Conclusie:

- Katholieken en protestanten eten gemiddeld een halve dag vaker vlees per week dan mensen zonder religie

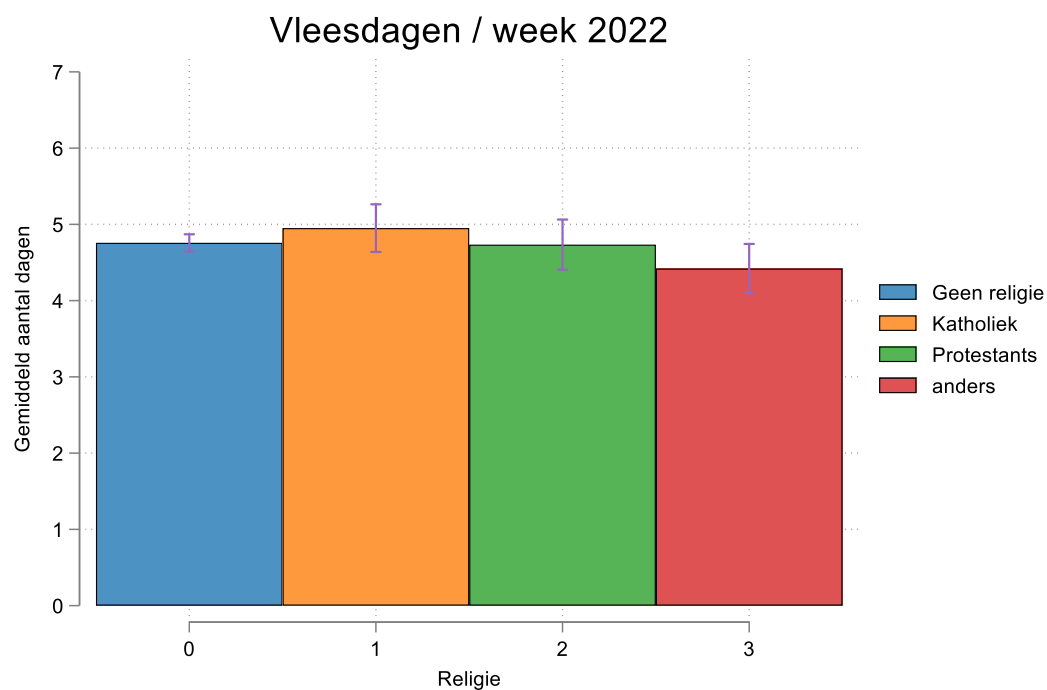

Figure 3: Vleesconsumptiedagen/week 2022 per religie. Bron (LISS panel 2022)

Conclusie:

- Hier scoren katholieken ook het hoogste, net als in Proveg data.
- Maar geen significante afwijking. Ook omdat het een kleinere steekproef is.

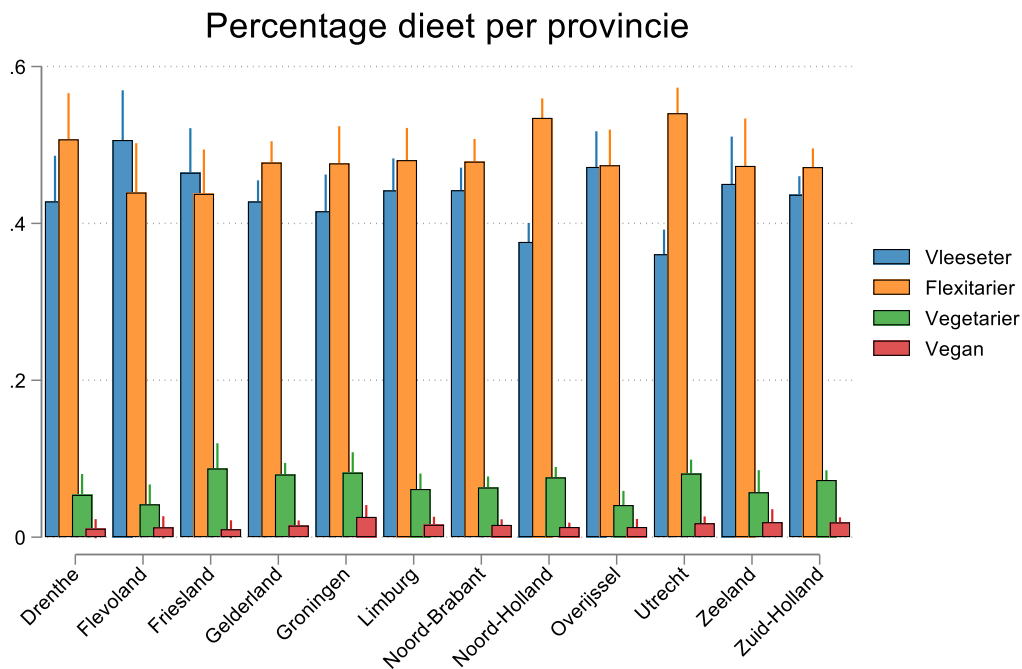

Figure 4: Dieet per provincie 2023 (bron:ProVeg/kiekompas)

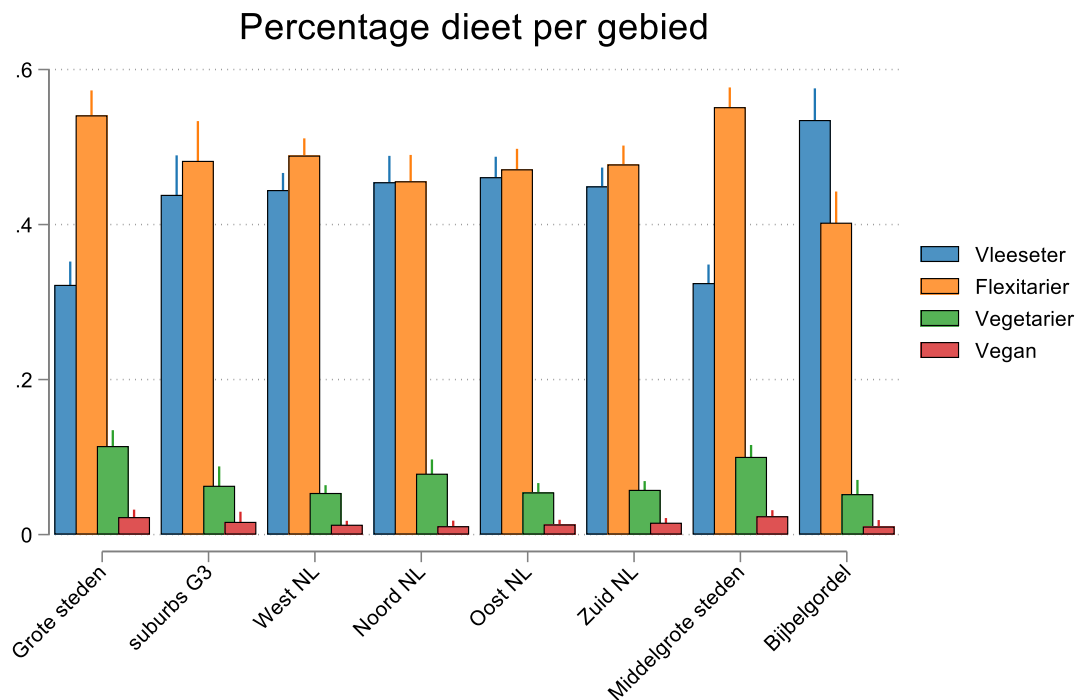
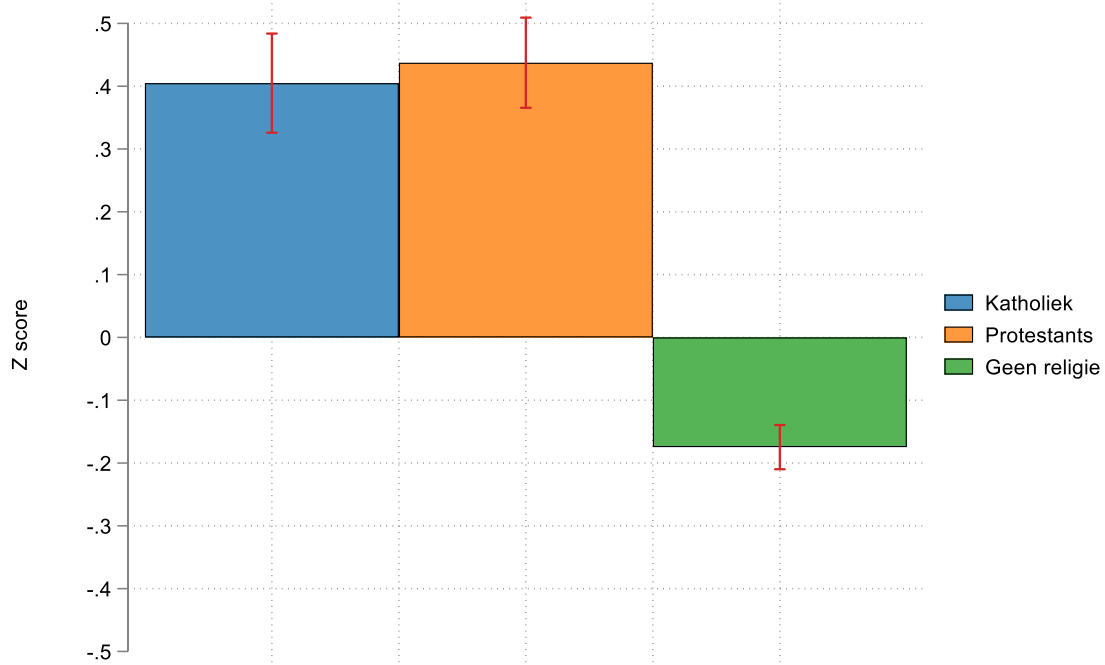

Figure 5: Dieet per gebied 2023 (bron:ProVeg/kiekompas)

Conclusie:

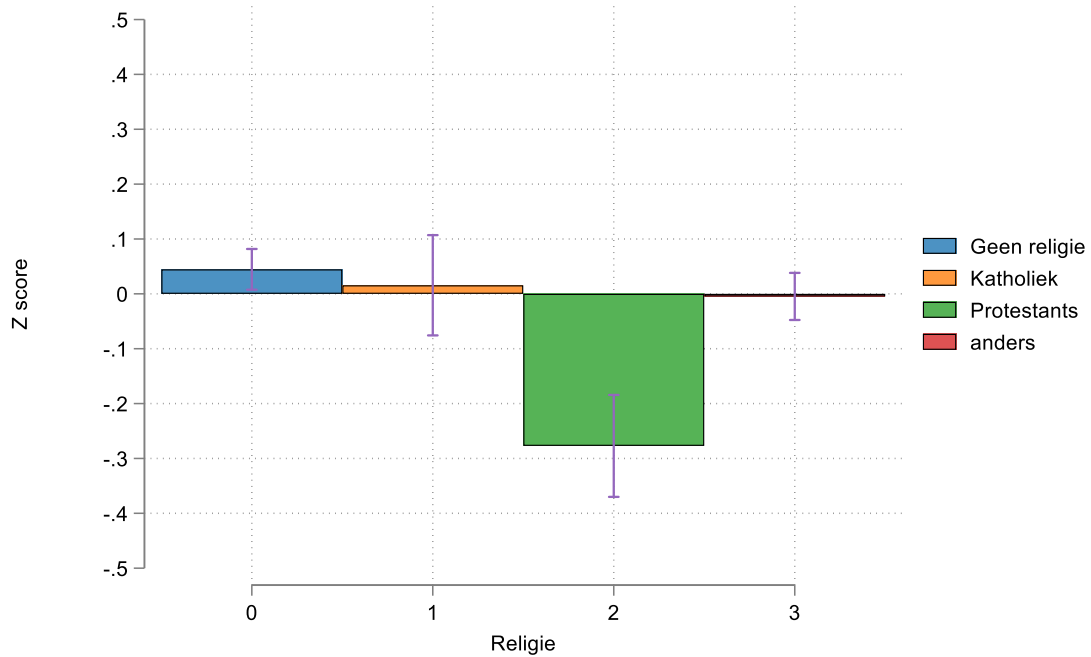
- In de biblebelt noemt ong 54% zich vlees-eter. Er zitten 400-500 mensen uit de biblebelt in de steekproef.
- In de grote steden is dit 32%
- Steden zijn veel meer vegetarisch. Ook als controleert voor leeftijds-/inkomenseffect.

Gemiddelde score op de vraag mens staat boven het dier

Conclusie hier: Christenen vinden mens boven dier veel vaker dit een goede reden om geen vlees te minderen.

Gemiddelde score op dierenwelzijnsvragen 2022

Conclusie hier: Christenen hebben een wat lagere score op dierenwelzijnsvragen.

Bijbelcitaten over dieren en vlees:

Genesis:

- Voor de zondeval: Genesis 1:29 En God zei: Zie Ik geef u al het zaaddragende gewas dat op heel de aarde is, en alle bomen waaraan zaaddragende boomvruchten zijn; dat zal u tot voedsel dienen.
- Na de zondeval: Genesis hoofdstuk 9 vers 3 toestemming om vlees te eten: „ Al wat zich roert, dat levend is, zij u tot spijs; Ik heb het u al gegeven, gelijk het groene kruid..”

Citaten vóór het eten van dieren:

- Deuteronomium 14:4 - “De volgende dieren mag U eten: runderen, schapen, geiten, herten, gazellen, reeën, steenbokken, spiesbokken, antilopen, wilde schapen en alle andere dieren die gespleten hoeven hebben.” ETC.
- Numeri 11: 18: “En tegen jouw volk moet je zeggen: Zorg ervoor dat u morgen rein bent, dan krijgt u vlees te eten. U hebt immers bij de Heer geklaagd dat u geen vlees hebt en dat het in Egypte zo goed had? Welnu. De Heer zal u vlees geven en vlees eten zult u! Niet zomaar één dag, niet twee dagen, niet vijf of tien of twintig dagen maar een volle maand. Tot het u de neus uitkomt en er misselijk van wordt.”

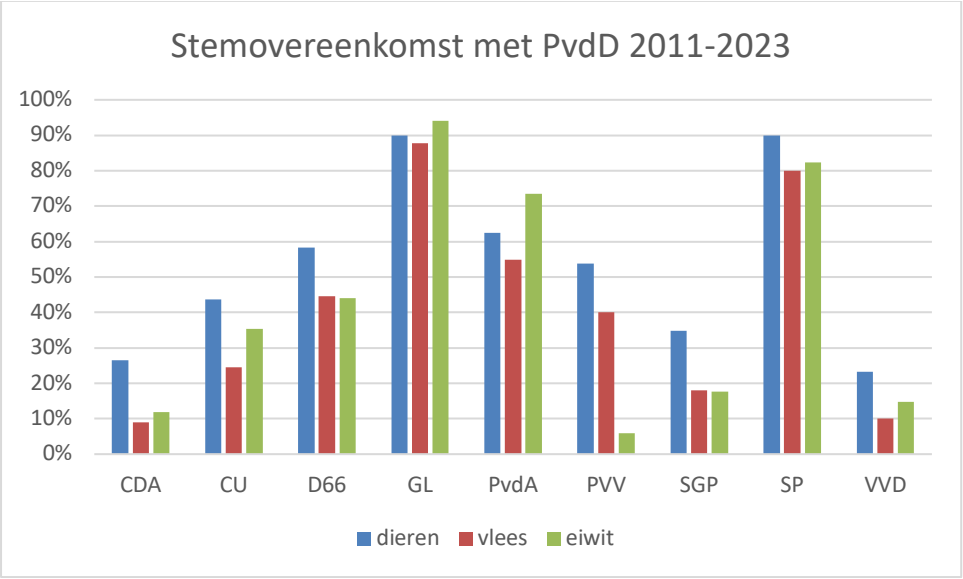
Citaten tegen het eten van dieren:

- Ezechiël 34:8 - “Mijn schapen hadden geen herder. Ze werden weggeroofd en verslonden door wilde dieren. En jullie herders keken niet naar hen om. Jullie hebben je alleen jezelf geweid maar niet mijn schapen!
Daarom herders luister naar de woorden van de Heer. Dit zegt God de heer: Ik zal de herders straffen en mijn schapen opeisen. Ze zullen ze niet meer mogen weiden. Ik zal mijn schapen uit hun mond redden. Ze zullen ze niet meer eten!”
- Leviticus 17:14 - “Vlees met bloed mag je niet eten want het bloed is de levenskracht van elk levend wezen en ieder die ervan eet zal worden uitgestoten”
- Deuteronomium: 14:21 - “U mag geen vlees eten van dieren die dood gevonden zijn. Laat het aan vreemdelingen die bij u in de stad wonen of verkoop het aan een buitenlander”

Citaten tegen polarisatie door eten:

- Romeinen 14:15 - “Als u dus uw broeder of zuster in verlegenheid brengt met wat u eet, handelt u niet langer overeenkomstig de liefde. Laat hen voor wie Christus gestorven is niet verloren gaan door het voedsel dat u eet.”
- Romeinen 14:20 - “Breek het werk van God niet af vanwege voedsel. Weliswaar is alle voedsel rein maar het is verkeerd iets te eten dat een struikelblok vormt. Vlees, wijn of iets anders dat voor uw broeder of zuster een struikelblok vormt, kunt u beter mijden.”

Hoe diervriendelijk stemmen de (Christelijke) partijen in de tweede kamer?

Stemming door (Christelijke) partijen op moties in de tweede kamer over dieren en vlees.

Een aantal moties onder de loep

- constaterende dat de Minister van Landbouw, net als haar voorgangers, het van groot belang acht dat consumenten weten waar hun voedsel vandaan komt; - overwegende dat er een grote kloof bestaat tussen het beeld dat consumenten wordt voorgespiegeld en de realiteit voor de dieren in de veehouderij; - verzoekt de regering, er zorg voor te dragen dat de volledige werkelijkheid achter vlees, vis, zuivel en eieren bekend wordt bij burgers en daartoe een voorstel aan de Kamer te sturen,																
BBB	BIJ1	CDA	CU	D66	DENK	FvD	GL	JA21	NSC	PvdA	PvdD	PVV	SGP	SP	Volt	VVD
-	-	X	X	✓	X	X	✓	-	-	✓	✓	X	X	✓	-	X

- constaterende dat het geheel of gedeeltelijk uitscheren van de oren en het geheel of gedeeltelijk afknippen van de tastharen van paarden nog altijd veel gebeurt; - constaterende dat de tastharen rond de mond, neus en de haren in de oren bij paarden en pony's een belangrijke functie hebben om de nabije omgeving te verkennen, en om te voorkomen dat het paard wondjes aan het hoofd oploopt; - overwegende dat het afknippen van de tastharen een inbreuk is op het welzijn van het paard; - constaterende dat het afknippen of afscheren van de tastharen van paarden in Duitsland verboden is; - verzoekt de regering, toe te werken naar een verbod op het gedeeltelijk of geheel afscheren of afknippen van de tastharen van het paard,																
BBB	BIJ1	CDA	CU	D66	DENK	FvD	GL	JA21	NSC	PvdA	PvdD	PVV	SGP	SP	Volt	VVD
-	-	X	X	X	✓	✓	✓	-	-	✓	✓	✓	✓	✓	-	X

- overwegende dat de Europese richtlijn die het routinematig couperen van varkensstaarten verbiedt, reeds 25 jaar van kracht is en dat desalniettemin in Nederland het overgrote deel van de biggen routinematig gecoupeerd wordt; - overwegende dat onder andere Zweden, Finland, Litouwen, Slowakije, Noorwegen en Zwitserland zich wel aan het coupeerverbod houden en een aantal Nederlandse varkenshouders toont dat het mogelijk is; - van mening dat een dier niet aangepast moet worden aan zijn stal, maar de stal aan het dier; - verzoekt de regering, een eind te maken aan het routinematig couperen van varkensstaarten en de Kamer voor de zomer van 2017 een plan van aanpak te sturen, - Van Gerven																
BBB	BIJ1	CDA	CU	D66	DENK	FvD	GL	JA21	NSC	PvdA	PvdD	PVV	SGP	SP	Volt	VVD
-	-	X	X	✓	✓	-	✓	-	-	✓	✓	✓	X	✓	-	X

- constaterende dat er jaarlijks meer dan 30 miljoen dieren sterven in de stallen van de Nederlandse veehouderij; leghennen, hanen, leghenouderdieren, vleeskuikens, vleeskuikenouderdieren, opfokvleeskuikenouderdieren, biggetjes, zeugen, beren, fokvarkens, vleesvarkens, stierkalfjes, vaarskalfjes, melkkoeien, vaarsjes die worden opgefokt voor de melkveehouderij, vleeskalfjes, vleeskoeien, vaarskalfjes, stierkalfjes en pinken voor de rundvleesproductie, fokstieren, lammetjes, melkschapen, schapen, rammen, geitenlammetjes, bokken, melkgeiten, pasgeboren vleeskonijntjes, gespeende vleeskonijnen, konijnenmoederdieren ofwel voedsters, fokrammen, kalkoenen, slachteenden, eendenouderdieren, nertsen, nertsenmoederdieren, nertsenreuen, waterbuffels, struisvogels, damherten en edelherten;
- constaterende dat de Minister van LNV uitsluitend beleid wil ontwikkelen voor die diersoorten «waar veel discussie over is»: kalfjes, biggetjes en geitenlammetjes;
- constaterende dat dit beleid slechts bestaat uit het bepalen van «streefcijfers» voor het terugdringen van de sterfte, waarbij die streefcijfers worden gebaseerd op de huidige praktijk;
- overwegende dat de Algemene Rekenkamer al jarenlang harde kritiek heeft op het Ministerie van LNV vanwege het ontbreken van de meest basale regels voor deugdelijk beleid en van concrete, afrekenbare doelen;
- **verzoekt de regering, de sterftcijfers van alle dieren in de veehouderij centraal te registreren en openbaar te maken;**
- **verzoekt de regering tevens, concrete, afrekenbare en ambitieuze doelstellingen te formuleren voor het terugdringen van de sterfte van alle diersoorten in de veehouderij,**

BBB	BIJ1	CDA	CU	D66	DENK	FvD	GL	JA21	NSC	PvdA	PvdD	PVV	SGP	SP	Volt	VVD
-	-	X	X	X	✓	X	✓	-	-	X	✓	✓	X	✓	-	X

- constaterende dat de grootste kippenproducent van Oekraïne jaarlijks naar schatting 332 miljoen kippen slacht en op het punt staat de productie met 70% te verhogen;
- constaterende dat de Oekraïense regering, in het kader van het aantrekkelijk maken van het ondernemersklimaat in Oekraïne, alle overheids-, milieu en veterinaire inspecties heeft opgeschort;
- concluderende dat het Oekraïense voedselveiligheidsniveau, dat ver achterblijft bij het niveau in de Europese Unie, niet meer gehandhaafd wordt en er dus sprake kan zijn van onveilige vlees- en eierproducten;
- constaterende dat Nederland het enige Europese land is dat significante hoeveelheden Oekraïense kip importeert, ruim 12.000 ton in 2014;
- **verzoekt de regering, kippenvlees en eierproducten uit Oekraïne te weren van de Nederlandse markt,**
- *Ouwehand*
- *Thieme*

BBB	BIJ1	CDA	CU	D66	DENK	FvD	GL	JA21	NSC	PvdA	PvdD	PVV	SGP	SP	Volt	VVD
-	-	✓	✓	X	X	-	X	-	-	X	✓	X	✓	X	-	X

- constaterende dat er een verbod is aangekondigd op diertransporten boven de 35°C;
- overwegende dat dieren in de veehouderij al bij 24°C last kunnen krijgen van de warmte en al ernstige hittestress tussen de 26°C en 29°C;
- constaterende dat is afgesproken dat de NVWA bij een temperatuur boven de 27°C extra controles uitvoert op transporten met dieren;
- overwegende dat de NVWA kampt met ernstige capaciteitstekorten en dat bovendien binnenlandse transporten met dieren niet worden geregistreerd, waardoor de kans dat hittestress bij dieren tijdens transport tijdig wordt gesignaleerd, heel klein is;
- **verzoekt de regering, een verbod in te stellen op diertransporten boven de 27°C,**
- *Ouwehand*

BBB	BIJ1	CDA	CU	D66	DENK	FvD	GL	JA21	NSC	PvdA	PvdD	PVV	SGP	SP	Volt	VVD
-	-	X	X	X	X	X	✓	-	-	X	✓	✓	X	✓	-	X